

”Læringsmålstyret undervisning” - fra evidens til retræte?

Oplæg for Landsforeningen af læsepædagoger

Munkebjerg, Torsdag d. 15. november 2018

Keld Skovmand, Center for Anvendt Skoleforskning, UCL ETC.

Dagens program

- 1) Præsentation
- 2) Manchet som afsæt
- 3) En trille om en trilogi
- 4) Falsk forskningsevidens: floskler, en reklame og Hattie på hovedet
- 5) Hvorfor "læringsmålstyret undervisning", når det nu ikke virker?
- 6) Den formelle afskaffelse af "læringsmålstyret undervisning"
- 7) Rådgivningsgruppens pejlemærker
- 8) Undervisningsministeriets fastholdelsesstrategi
- 9) En forfærdelig folder om frihed
- 10) Kelds modeller

Dagens knappe manchete

"Læringsmålstyret undervisning" blev introduceret i forbindelse med forenkledede Fælles Mål, fordi "det virker". Siden er denne evidens blevet problematiseret, og begrebet er kommet på tilbagetog. Hvorfor indførte man begrebet? Hvor kom det fra? Hvorfor begyndte man at trække det tilbage igen? Hvad kan vi sætte i stedet?

FOLKE SKOLEN

Keld
Skovmand

efter
lærings-
målstyringen ?

Hans
Reitzels
Forlag

I BUND OG | Keld Skovmand GRUND

De tager
røven på os !

Hans
Reitzels
Forlag

I BUND OG | Keld Skovmand GRUND

Reformer
uden
fundament

?

Hans
Reitzels
Forlag

UDEN MÅL OG MED

| Keld
Skovmand

forenklede ?
Fælles Mål

Hans
Reitzels
Forlag

Forskningsfloskler

- *Forskningsresultater viser [...]* (Undervisningsministeriet i samarbejde med UCC, VIAUC, UC Sjælland og Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet 2014: 15).
- Der er i børnehaveklassen, dansk og matematik indført opmærksomhedspunkter inden for nogle få, centrale kerneområder, som *forskningen viser*, er grundlæggende for, at eleverne kan tilegne sig læring i alle fag” (ibid.: 6, Undervisningsministeriet 2014f: 5).
- *Forskningen viser*, at god undervisning er undervisning, der løbende tilpasses til elevernes forudsætninger og de lokale forhold, og at læringsmål, evaluering og feedback indgår som centrale elementer i den fortløbende proces (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2016: 5).
- ***Forskningen viser, at tydelige læringsmål fremmer elevernes læring og motiverer dem for at lære (ibid.: 10).***
- Baggrunden for ændringen af de Fælles Mål er, at vi fra *international forskning* ved, at arbejdet med mål, evaluering og feedback har stor betydning for elevernes læring (Undervisningsministeriet 2014f: 4).

Bundlinje

”De nye Fælles Mål er læringsmål, der skal understøtte læringsmålstyret undervisning. Og hvorfor læringsmålstyret undervisning? Fordi det virker” (ibid.: 3).

”Denne formelagtige formulering knytter an til det politiske ønske om at basere skolens praksis på evidens, dvs. på viden om, hvad der virker. Det sker blot uden referencer og dokumentation og adskiller sig ikke fra, hvad man finder i reklamegenren.”

Atroform og "læringsmålstyret undervisning"

"Således faldt jeg i Jyllands-Posten over en reklame for et naturlægemiddel med tilsvarende formuleringer. Naturlægemidler har som bekendt ingen dokumenteret effekt, men ifølge den tidligere fodboldspiller Preben Elkjær virker Atroform. Det er et middel, han bruger imod sine ledproblemer: "Hvorfor? Fordi det virker!" (Elkjær i Wellvita 2017) Effekten er tilmed tæt på at være total. Det fremgår således af en overskrift øverst i annoncen, at Atroform "virker i alle kroppens led". Atroform er ifølge annoncen sammensat af gurkemeje, ingefær og mangan, hvor gurkemeje er særligt virksom. Læringsmålstyret undervisning er sammensat af tydelighed, feedback og evaluering, hvor tydelighed har særlig effekt (Ax, se også nedenfor). Denne effekt er, ligesom effekten af Atroform, også tæt på at være total. Effekten af tydelige mål på læringsproblemer er ligeså dårligt dokumenteret som effekten af gurkemeje på ledproblemer."

Hattie ifølge Danmarks Evaluering sinstitut 2012: 29

5.1 Arbejdet med læringsmål

Ifølge John Hatties omfattende forskning i evidens for god undervisning er **tydelighed og gennemskuelighed** i undervisningen afgørende parametre for god undervisning. John Hattie beskriver, at **tydelighed og gennemskuelighed** i undervisningen først og fremmest bygger på, at elevernes **læring er det eksplicite mål** med undervisningen. Dette indbefatter bl.a., at **elevernes læring er i centrum**, og at både lærer og elev forholder sig åbent og systematisk til sammenhængen mellem undervisning og læring. For eleverne betyder det en øget indsigt i og dermed både en øget bevidsthed om og et **øget ansvar for egen læring og læringsmål** (Hattie, 2009).

Fejlfortolkningen af Hattie – af Danmarks Evalueringsinstitut

Synlig læring er ikke lig med tydelige mål for læring, der har læring som genstand.

Læring er ”det eksplicitte mål”, men ikke målet for og med læring.

Der er ingen individuelle mål hos Hattie ...

Hattie ifølge Skolerådet 2013: 36

”Hatties metaanalyse viser, at effektstørrelsen for læringsmål med hensyn til elevernes præstationer ligger på et middel til højt niveau”.

Hvad vil det sige, at en ”metaanalyse viser”? Hvad er en ”metaanalyse”? Hvad betyder ”viser”? Hvad er ”læringsmål”? Hvad er ”et middel til højt niveau”?

De reelle effekter hos Hattie

Strategi	Effekt	Rangering (ud af 138)
Begrebskortlægning (hierarkisering af begreber)	0.57	31
Mål (mestringsmål/begrebsforståelse)	0.56	34
Adfærdsmål/begrebsbroer (tydelige mål)	0.41	61
Læringshierarkier (generelle færdigheder)	0.19	110

Den forkerte form for læring

- Læring er ikke 'målstyret', men 'målrettet'
- Læringsmål skal være specifikke og udfordrende (vanskelige), ikke tydelige
- Mål er ikke én slags mål, men fire forskellige intentionelle strategier (og vi har valgt de forkerte)
- Læringsmål (de gode) vedrører begrebsforståelse
- Læringsmål er ikke formuleret som de danske læringsmål ("Eleven kan"), men som en variation af spørgsmål og bydeformer
- Læringsmål er ikke individuelt, men taksonomisk differentieret
- Begrebsforståelse vedrører forholdet mellem overfladeforståelse og dybdeforståelse

Hattie giver ingen konkrete eksempler på mål, der virker

Vi 'ved' derfor ikke, hvilke mål der virker!

(Hattie 2013: 88-100)

Hattie og Biggs' SOLO-taksonomi (Hattie 2013: 99)

Overfladeniveau	Relaterede spørgsmål
Unistrukturelt	Hvem malede Guernica?
Multistrukturelt	Beskriv mindst to kompositionsprincipper, som Picasso brugte i Guernica
Dybdeniveau	
Relationelt	Forbind temaet i Guernica med en aktuel hændelse
Udvidet abstrakt	Hvad mener du, Picasso udtrykker gennem sit maleri Guernica?

Fejloversættelsen af Hattie

Original

Intentions

Goals

Success

Succes points

Success criteria

What we know and can do

What we aim to know and do

Oversættelse

Mål

Mål

Mål

Målopfyldelse

Kriterier for målopfyldelse

Det, vi ved og **kan**

Det, vi sigter på at vide og **kunne**

(Hattie 2012: 52,129, 130, Hattie 2013: 88,183,184)

Dagens quiz (1)

Hvordan vil I oversætte ” the climate of the class room”?

Dagens quiz (2)

Hvordan tror I, den danske oversætter har oversat det?

Fødselshjælp: Han har valgt kun at bruge ét ord.

Her er der en bog i præmie til den, der leverer det bedste svar.

Hvad er "mål" i "læringsmålstyret undervisning" komponeret af?

- Tydelighed
- Læring
- Individualitet

Det er i det mindste det, man kan læse ud af to rapporter fra Danmarks Evalueringsinstitut.

Gårsdagens første tekst

Synlig læring bliver til tydelige mål, læring bliver til kunnen, forskning bliver til evidens. Der er tale om tre reduktionsøvelser, der fører frem til påstanden om, at der er evidens for effekten af tydelige læringsmål for elevernes kunnen. Både mål, læring og forskning skal kvalificeres helt anderledes. Der er ingen evidens for effekten af tomme læringsmål, der blot er tydelige.

Mål = Tydelighed

Læring = Kunnen

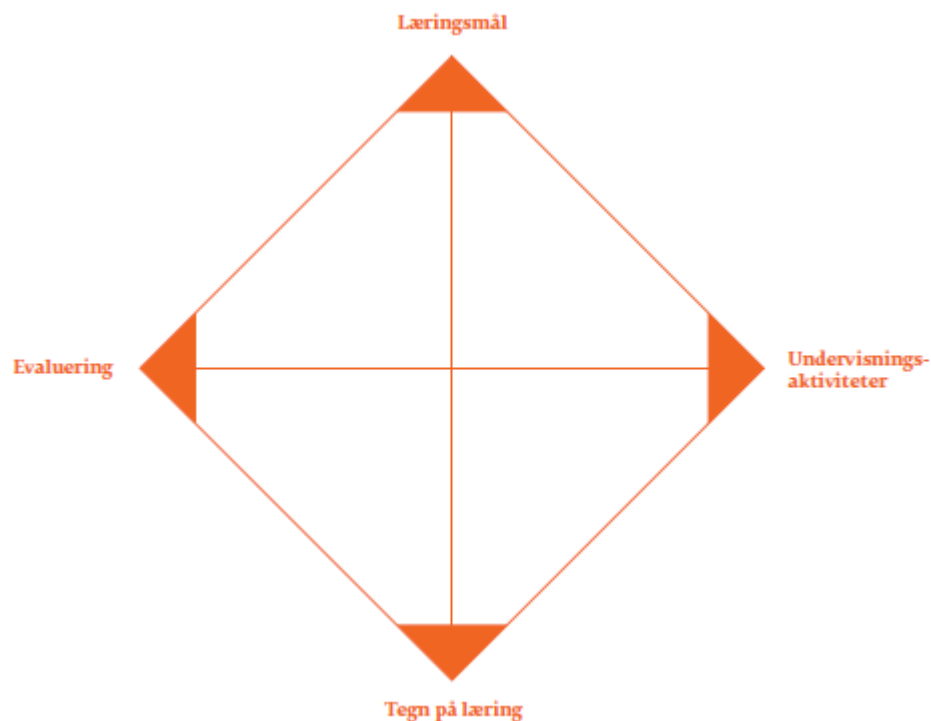
Forskning = Evidens

Hvor kommer det fra – og hvem vil det?

Begrebet ”læringsmålstyret undervisning” kommer fra Undervisningsministeriet anno 2014. Det findes ingen andre steder i verden, og der er ingen dokumenteret positiv effekt af denne særligt (u)danske form for undervisning.

”Læringsmålstyret undervisning” er et udtryk for, at statsmagten ønsker at styre den offentlige sektor og dets output via målbare succesindikatorer (fx tydelige læringsmål).

Hvad "undervisning" er komponeret af

Den formelle retræte

- Generelle vejledninger i "læringsmålstyret undervisning" er trukket tilbage
- Relationsmodellen er trukket tilbage
- Alle vejledende læringsmål er væk
- Læringsmålstyret undervisning er fjernet i alle vejledninger til fagene via en teknisk gennemskrivning
- Der er ikke udsendt en pressemeddelelse om tilbagetrækningen
- Begrebet forekommer 39 gange i bekendtgørelsen for læreruddannelsen
- "Læringsmålene" i Fælles Mål er stadig væk tænkt som mål for, hvad eleverne skal "kunne" ("Eleven kan")

Fem pejlemærker for Fælles Mål

- Øget lokal frihed
- Tydeligere forankring i folkeskolens formål
- Mål som didaktisk kategori
- Undervisningstilrettelæggelse ud fra loven
- Styrkelse af den professionelle dømmekraft

I Kelds logik ... Og Rådgivningsgruppens formulering

”Frihed er i forhold til Fælles Mål en frihed fra at skulle opfylde færdigheds- og vidensmål og nedbryde dem i læringsmål, eleverne skal opfylde via tegn på læring. Frihed er en frihed til at udfylde færdigheds- og vidensområder på den mest meningsfulde måde. Rammen er folkeskolelovens og bekendtgørelsens bestemmelser samt de aktuelle nationale mål for folkeskolen. Udgangspunktet er de fagprofessionelles dømmekraft.”

Men hvad tænker de i Undervisningsministeriet?

Hvad betyder det, at færdigheds- og vidensmålene er vejledende?

At de kan og skal bruges, men at det nu er frivilligt?

” Færdigheds- og vidensmålene bygger på grundige faglige vurderinger af, hvilke færdigheder og hvilken viden, der er nødvendige for at udvikle de kompetencer, der er beskrevet i de forskellige kompetencemål, og udgør således konkretiseringer af det faglige stof, som det overordnede færdigheds- og vidensområde dækker”

Pressemeddelelse af 22. marts 2018

Bemærkningerne til lovforslaget 1

Forslaget ændrer ikke på, at elevernes læringsudbytte med folkeskolereformen er sat tydeligere i centrum, og at folkeskolereformen understøtter, at underviserne i det daglige arbejde med undervisningen arbejder med folkeskolens formål, fagenes/emnernes formål og kompetencemål med udgangspunkt i ***indholdet i færdigheds- og vidensområderne*** med henblik på at understøtte den løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen.

(Undervisningsministeriet 2017: 7)

Bemærkningerne til lovforslaget 2

Der vil med lovændringen ikke blive ændret på, at folkeskolens test og prøver tager udgangspunkt i kompetencemålene. Test og prøver er meget konkrete og kan derfor ikke alene baseres på de meget overordnede kompetencemål. Færdigheds- og vidensmålene udtrykker centrale færdigheder og viden i de enkelte fag, hvorfor det også fremover vil være relevant at inddrage disse i test og prøver, selvom de er vejledende.

(Undervisningsministeriet 2017: 7)

Bemærkningerne til lovforslaget 3

Det er hensigten, at Undervisningsministeriets vejledning vil skulle udarbejdes med udgangspunkt i den gældende bekendtgørelse og de eksisterende 1.585 par af færdigheds- og vidensmål.

(Undervisningsministeriet 2017: 7)

En sang fra det kolde nord – om frihed

”Øget frihed i Fælles Mål”?

”Hvordan skaber vi en ny praksis”?

”Nu kan vi arbejde på flere måder”?

Hvordan sikrer vi, at undervisningen og skolens samlede praksis afspejler de ændrede rammer for Fælles Mål?

Hvordan understøtter vi, at der i undervisningen er øget sammenhæng mellem folkeskolens formål og Fælles Mål?

Hvordan styrker vi de fagprofessionelles dømmekraft og rum til at udøve denne dømmekraft i arbejdet med Fælles Mål?

Pædagogos ...

Kelds modeller

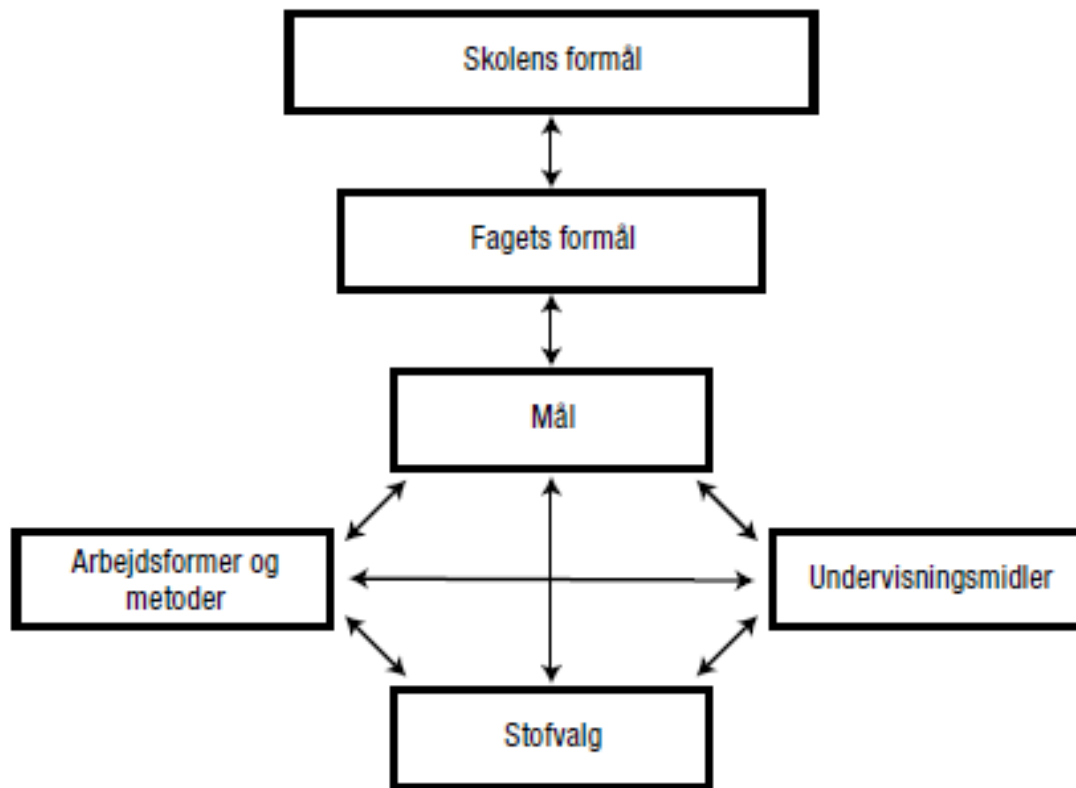
§ 18, stk. 1 og 4

Undervisningens tilrettelæggelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer, metoder, undervisningsmidler og stofudvælgelse, skal i alle fag leve op til folkeskolens formål, mål for fag samt emner og varieres, så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger.

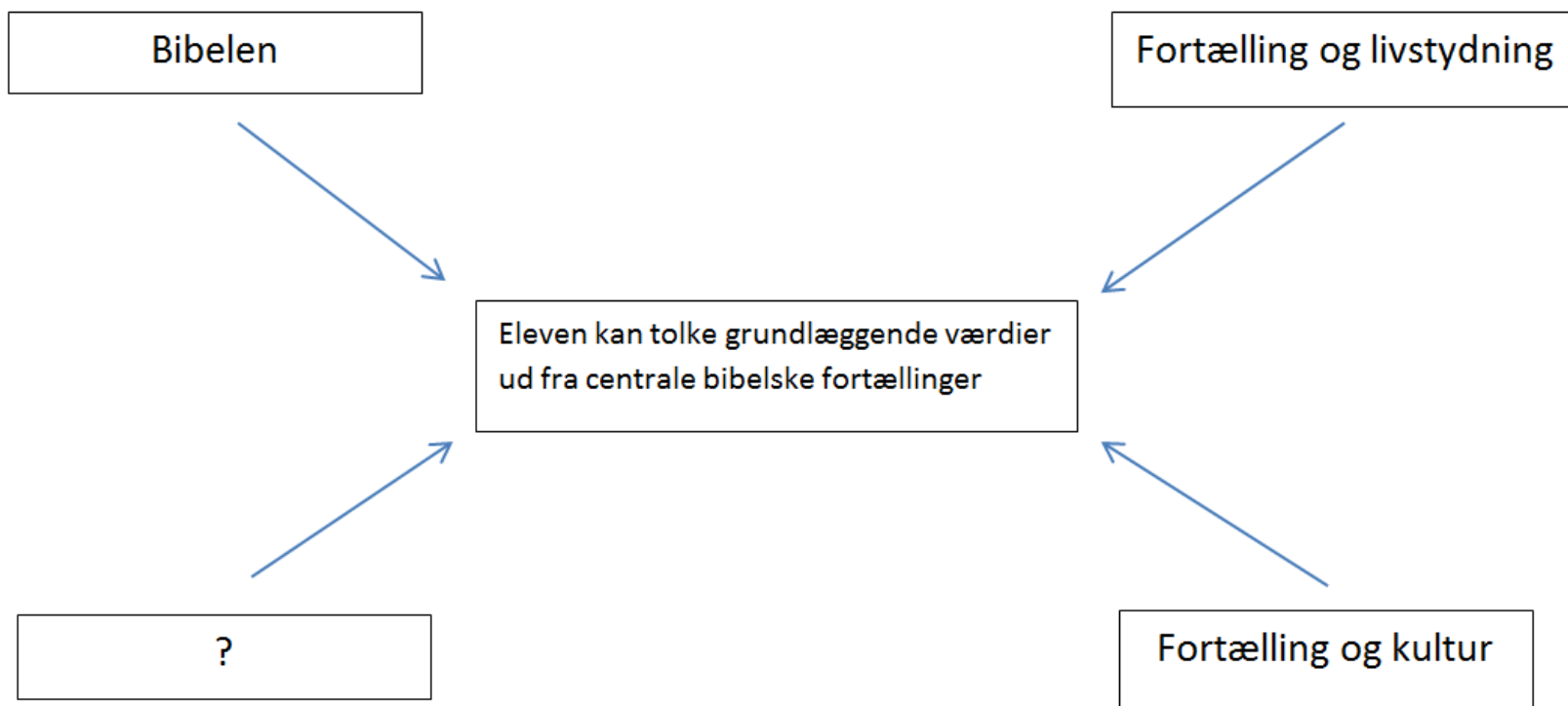
[...] Fastlæggelse af arbejdsformer, metoder og stofvalg skal i videst muligt omfang foregå i samarbejde mellem lærere henholdsvis pædagoger, jf. § 29 a, og elever.

Model fra *Uden mål og med*

Figur 4.8: Planlægningsmodel ud fra folkeskolelovens § 18, stk. 1 og 4

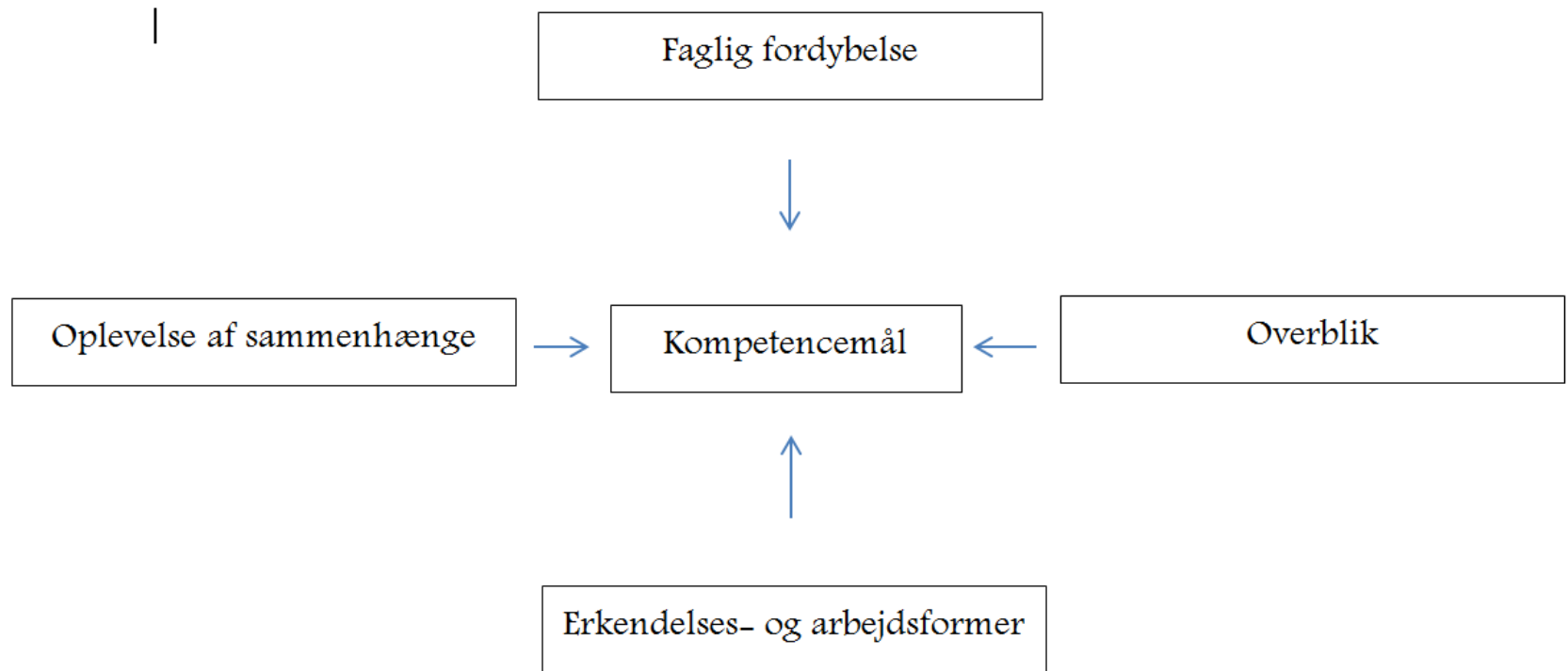
Kompetencemål og færdigheds- og vidensområder

Lovens § 5, stk. 1

Indholdet i undervisningen vælges og tilrettelægges, så det giver eleverne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at tilegne sig de enkelte fags erkendelses- og arbejdsformer. I vekselvirkning hermed skal eleverne have mulighed for at anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder gennem undervisningen i tværgående emner og problemstillinger

Model 2: Kompetencemål i relation til § 5, stk. 1

Pejlemærket for formålet

Et formål er udtryk for den overordnede hensigt med en aktivitet – det, man holder sig for øje, når man udfører den. Formålet for folkeskolen formulerer de grundlæggende forestillinger om, hvilken slags mennesker og borgere, vi ønsker, der skal komme ud af folkeskolen. Vi ønsker mennesker, der er alsidigt dannede, ansvarlige, vidende og handlekraftige. Vi ønsker demokratiske medborgere, der er frie, fornuftige, fantasifulde og forpligtede. Disse ønsker skal afspejle sig i de fagprofessionelles overvejelser vedrørende undervisningens tilrettelæggelse.